

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

27. De Hæreticis absentibus, & de pœnis supradictis ferendis. Et notatur, quod in crimine hæresis pro absente citato Procurator comparens admittitur, ut defensor innocentiae, dummodo res sit dubia, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

In S. Officio imponendis. Ref. XXVI. &c. 525

impœnitentem posse damnari. Vide Suarez de fide, disp. 2.1. sect. 2. num. 6. Paramum lib. 3. quæst. 9. n. 193. & seg. Simancam tit. 48. n. 27. & 28. cum aliis penes ipsos. Et tandem non desinam hic apponere verba Didaci Cantæ in 99. crim. cap. 1. de heret. n. 57. ubi sic ait: Ut quis relaxetur ex diminutionibus, est valde considerandum quod sint multum clare, & constet quod ex malitia hæreticus non vult dicere & declarare illud, in quo est diminutus, & ideo in consil. supr. Inquisitionis, maxima cum maturitate fuit mandatum, quod propter diminutionem nemo capiatur, (puto corrigendum esse nemo damnetur) sine consultatione ipsius Consilij, Ita Cantæ, quem sequitur Freytag in editione noviss. de Confess. solic. quæst. 22. num. 57. ubi num. 58. pro praxi circa præsentem materiam sic ait: Aut diminutio est minima, quia diminutus non in totum satisfacit testificationi; & tunc admittendus est ad misericordiam, nec torquendus. Aut est diminutio maxima, & legitime probata, & tunc torqueri potest præmissa supremi Consilij consultatione. Ita ille, qui etiam num. 60. addit, quod Doctores dum de diminutis agunt, comprehendunt, & explicant etiam in complicibus, dum verò agunt de relaxandis diminutis, exemplificant & restringunt se ad diminutos, circa errores & hæreses de quibus convincuntur, & ideo sentiunt hunc, vel illum complice omittente, nisi sit Magister, pertinere ad minorem diminutionem, unde cautè Inquisitores in his se gerere debent. Hæc Freytag, quæ valde sunt notanda.

RESOL. XXVI.

De Hæreticis relapsis.

Et an Inquisitores debeant illos admittere, si spontè redeant, & penam mortis relaxare?

Et an Inquisitores possint damnare aliquem tanquam relapsum, qui post abjuratam hæresim redditur de secundo lapsu vehementer suspectus?

Et an supradictis relapsis danda sit Eucharistia?

Et notatur, quod datur casus in quo relapsus ex misericordia iterum reconciliatur? & quod non possint Inquisitores tradere Curie seculari relapsum, & inconsulto Supremo Senatui? Ex part. 4. tract. 7. Resol. etiam 16.

Quoad hoc §. 1. **S**uppono si relapsi spontè redeant, Inquisitores debere illos admittere, & penam mortis relaxare. Ita Menochius lib. 1. cons. 82. num. 168. Pegna in direct. Inquis. part. 3. comm. 12. Vmbertus Locatus in praxi Inquis. ver. abjurare num. 4. & alij, quidquid in contrarium asserat Rojas de heret. part. 2. num. 32. Ille verò dicitur spontè comparere & redire, qui in iudicio non prævento compareret coram Inquisitoribus, nam si hæreticus relapsus timeret, ne ab aliquibus apud Inquisitores accusetur, vel faciliè id prævidere potest, tunc non dicitur spontè redire ad Ecclesiam, sed potius ex metu, & tunc relaxandus est Curie seculari. Ita Paramus lib. 3. q. 4. n. 12. Barbosa in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 7. cap. 9. num. 21. Sanctarellus tract. de heresi cap. 42. num. 17. Decianus lib. 5. cap. 56. n. 12. & alij. Sed praxis observat, ut ad relapsos poenitentes mittantur duo, vel tres Ecclesiastici viri, qui eos in fidei veritate confirmant, ad patientiam exhortentur in morte, quæ exulati non potest, ex cap. ad abolendam, §. illos quoque, de heret. tunc recipiant Sacramentum Poenitentiae, & Eucharistiæ, ut dicemus, & post duos, vel tres dies Curie seculari tradantur. Cæteros verò casus in quibus aliquis dicatur relapsus, non est nostrum inquirere, illos per extensum ponit Sanctarellus tract. de heresi cap. 42. dub. un. per tot.

2. Solùm his in gratiam curiosorum quæro, an Inquisitores possint damnare tanquam relapsum, qui post abjuratam hæresim redditur de secundo lapsu vehementer suspectus? negativè respondet Rojas de heret. part. 2. num. 333. Sanctarellus tract. de heresi capite 42. dub. unic. num. 9. Trevisanus lib. 2. decis. 37. per totum, Suarez de fide disp. 24. sect. 2. num. 7. & hanc opinionem servari in Inquisitione Lusitana, testatur Soula in aphorism. Inquis. lib. 2. cap. 45. num. 3. quæ opinio procedit, quando vehemens suspicō oritur ex actu plenè probato, ex quo talis resultat præsumptio, non verò quando solùm ex defectu plenæ probationis. Non desunt tamen DD. quos citat & sequitur Castus Palas tract. 4. disp. 6. punct. 2. num. 9. asserentes affirmativam sententiam, & tenentes supradictum esse relapsum, & afficiendum poenis latis contra relapsos. Et ideo ego observo (nemine hoc advertente) apud Didacum Cantæ in quæst. crimin. cap. de heret. numero 58. quod in Consilio supr. Inquisitionis fuit prædictus quidam casus, ex quo apparet, quod si quis sit primò realiter hæreticus, & reconciliatus, licet secundo sit præsumptus hæreticus, & sit lapsus præsumptus, debet judicari relapsus. Verùm, quia casus ille fuit particularis; ego adversus Castum non recederem à prima sententia negativa, quam etiam Farnacius q. 295. §. 1. n. 18. asserit servari per Inquisitores Italiae. Nota verò, quod relapsi antequam relaxentur torquendi sunt in caput alienum, si addit semiple-na probatio, quod deliquerint cum complicibus, & si relapsus est in aliquo ordine constitutus, prius est realiter degradandus ab Episcopo, & postea tradendus Curie seculari. Ita Soula in aphor. lib. 2. cap. 45. n. 20. qui n. 18. docet etiam supradictis relapsis dandam esse Eucharistiā, quidquid in praxi alibi observetur. Et tandem.

3. Nota quod datur casus in quo relapsus ex misericordia iterum reconciliatur, quem vide supra in cap. 1. quæst. 8. Non posse autem Inquisitores tradere relapsos Curie seculari inconsulto Supremo Senatu, statuitur in instr. Toletana anno 1561. n. 66. & tradit Molina de iust. tr. 5. disp. 8. n. 14.

RESOL. XXVII.

De hæreticis absentibus, & de poenis supradictis ferendis?

Et notatur, quod in crimine hæresis pro absente citato Procurator comparsens admittitur, ut defensor innocentie, dummodo res sit dubia, & reus sit tantum de heresi suspectus?

Et an Inquisitores, si post annum contumaces compareant, debeant illos audire, etiam quoad bona reorum confiscata?

Et aliqua alia circa bona reorum, queruntur, & notantur. Ex p. 4. tr. 7. Ref. etiam 27.

§. 1. **D**eprehensus in hæresi confessione propria facti evidentia, vel testium legitima productione, si se absenter, & legitime citatus non compareat, tradendus est Curie seculari tanquam verus hæreticus contumax, & impœnitens; citandus est tamen in tali casu peremptoriè ad omnia & singula iudicii acta ut infra triginta dies compareat, alias quod sua causa usque ad finalem sententiam iudicabitur: in singulis autem edicti terminis fiscalis libellum accusatoris edat, & cum terminus fuerit elapsus, ad sententiam publicam proceditur, & ejus statua comburitur. Si verò non sit de hæresi convictus, sed solummodo invenitur leviter de hæresi suspectus, citandus est ad modum explicatum, addita excommunicatione.

ut

526 Tractatus XII. De Poenis Delictorum,

ut comparet; ipsius autem non contemptis contumaciam accuset fiscalis, & per litteras, seu libellos aggravatos, quibus denunciatur ejus contumacia, & tunc post annum non comparentem declarent illum Inquisitores hereticum. Hæc omnia Soula in *aphor. Inquis. lib. 2. cap. 49. n. 2. §. 6.* Simanca *tit. 46. Pegna in direct. p. 3. comm. 49. §. 91.* Farinacius *quest. 190. §. 12. num. 21.* & alij.

Sup. hoc sup.
in tr. 10. ref.
124.

2. Sed hic oritur pulchrum dubium, an Inquisitores; si post annum absentes contumaces compareant, debeant illos audire etiam quoad bona confiscata? Affirmative respondet Scaccia de *judic. & c. lib. 1. cap. 98. num. 34.* & Farinacius de *heresi quest. 85. numero 109.* ubi testatur in Inquisitione Romana servari quod quodcumque contumaces sponte compareant, semper audiuntur, & quoad personam & quoad bona.

3. Verum contrarium observatur in Inquisitione Hispanica quoad bona, nisi de ejus innocentia, vel legitimo impedimento confiteris, & ita tenet Simanca *tit. 2. num. 21.* Paramus *lib. 3. quest. 4. num. 47.* Pegna in *direct. part. 3. comm. 49. lo. Rojas singul. 145. num. 5.* Sanchez in *sum. tom. 1. lib. 2. cap. 20. num. 27.* & Soula in *Aphor. Inquis. lib. 2. cap. 49. n. 7.* ubi sic ait: Qui elapso anno contumaciter in excommunicatione perseveravit, etiam si coactus & post combustum ejus statum comparuerit, audiendus est quantum ad excusationem criminis, & probationem innocentiae, non vero ad hoc ut bona recuperet, nisi vel de innocentia ejus, vel de justo impedimento legitime concilietur præmissa abjurazione prout juris fuerit, nisi sit relapsus. Ita ille. Et rationem quare tales non audiantur quoad bona, tradit Sanchez *ubi supra*, quia quando bona ob contumaciam heretici absentes publicantur, elapso jam anno stant in rem judicatam, & ideo non est mirum si postea reus comparens circa illa non audiat.

4. Notandum est tamen hic obiter cum Simanca *tit. 52. num. 4.* Farinacius *q. 185. §. 7. n. 98. & 99.* Soula *ubi supra, num. 11.* quod in crimine heresis pro absente citato Procurator comparens admittitur, ut defensor innocentiae, & modo res si dubia, & sit tantum de heresi suspectus. Nam si verè sit hereticus, ac de ejus heresi in processu constet, tunc non admittitur ut defensor, sed tantum ad excusandam contumaciam, & allegandas absentiae causas, propter quas aliquando Inquisitores solent prorogare terminum ad comparendum, & ita Castus Palaus *tract. 4. disp. 8. punct. 16. §. 3. num. 2.* testatur in Inquisitione Compostellana anno 1619. ex decreto supremi Senatus fuisse prorogatum terminum cuiusdam reo per quatuor menses.

5. Nota etiam quod bona absentium in tertium possessorem translata, licet de rigore juris sequestrari non debeant, si tamen paulo ante citationem fuga præcessit, probaque facile possit quæ bona sint, sequestrari debent, & ita responsum fuit à supremo Inquisitionis Senatu Inquisitoribus Gallicæ anno 1620.

6. Sed etiam non est omittenda hic celebris illa questio, an bona supradictorum reorum, propter contumaciam debeant ab Inquisitoribus publicari à die quo testes deponunt illos in heresim incidisse, vel potius à die qua per sententiam contumaces declarantur? Olim mordicus sustinebam, talem confiscationem bonorum debere fieri à die latæ sententiæ in contumaciam delicti, ex rationibus quas adducit Gabriel Quemada in *quest. fiscalibus, quest. 8. per totam.* Sanchez in *sum. tom. 1. lib. 2. cap. 22. num. 35.* Vasquez in *1. 2. quest. 96. art. 5. disp. 170. toto cap. 3.* Molina de *instr. tom. 1. disp. 95.* Henriquez *lib. 13. cap. 56. num. 2.*

Avila de *conf. part. 1. dub. 7.* & Simanca *tit. 9. num. 26.* ubi sic ait: Bona ejus, qui deficit in purgatione, aut propter contumaciam damnatus est, non publicantur nisi ab eo die, quo hereticus esse præsumitur, non autem à tempore, quo testes aiunt illum fuisse hereticum, atque hæc opinio benigna interpretatione recepta est. Sic ille. Sed licet, ut dixi, hanc sententiam olim mordicus sustinebam, attamen modo contrarium probabilissimum esse puto, quam novissime tenet Farinacius, quem citat & sequitur Castus Palaus *tract. 4. disp. 5. punct. 22. num. 2.* quibus ego addo Azorium *tom. 1. lib. 5. cap. 7. quest. 2. & lib. 8. cap. 11. §. 2.* Sayrum in *Clavi Regia lib. 3. cap. 9. num. 30.* Menochium *conf. 185. num. 8.* Peregrinum de *jure sibi lib. 5. tit. 1. num. 176.* & Lessium *lib. 2. cap. 29. dub. 8. num. 54.* & ita in praxi observatum fuisse in Inquisitione Gallicæ, hoc approbante supremo Inquisitionis Consilio, testatur Inquisitor San Vincente in *manuscriptis*, quod est valde notandum pro casibus occurrentibus.

RESOL. XXVIII.

De hereticis defunctis, & quomodo contra supradictos debeant Inquisitores procedere, & quomodo & quando, & in quibus casibus, & circumstantiis eorum bona fisco sint applicanda, & aliqua alia circa supradicta notantur. Ex p. 4. tr. 7. Ref. etiam 28.

§. 1. Licet omnia crimina morte extinguantur, ex *l. defuncto, ff. de publicis indicis*, non tamen crimen heresis extinguitur, & ideo contra hereticum post mortem possunt DD. Inquisitores procedere, ut affirmant Doctores, quos citat & sequitur Sanctarelus de *heresi cap. 27. dub. 1. numer. 12.* Igitur formato processu si heresis est plenè probata, hereticus mortuus damnandus est, & ejus bona fisco sunt applicanda, etiam si devenerint in manus tertij possessoris, & si ejus ossa à Catholicis possunt distingui, exhumanda sunt, & ejus statua comburenda. Si tamen non probetur ejus delictum, neque speretur brevi probandum, tunc esse abolendus, nam supervenientibus novis probationibus quæ cum prioribus junctis heresim plenè probent, poterit sic absolutus condemnari, ut notat optimè Pegna in *direct. part. 3. comm. 92.* qui etiam optimè notat quod dum causa heretici mortui agitur, bona ejus non sunt sequestranda à tertijs possessoribus, non enim debent in casu dohij illorum usu privari; & ideo in *instrucl. Tolet. anno 1561. n. 81.* habentur hæc verba. [Aunque la probanza contra el difunto sea bastante y evidente no se ha de hazer sequestro de bienes porque estan en poder de terceros poseedores, &c.]

2. Notandum est tamen hic quod hereticus defunctus condemnari non potest nisi prius citatus fuisse, vel heredibus, sive præsentibus, sive absentibus, sive certis, sive incertis, & illis danda est copia indiciorum & accusationum; sic statuitur in *instrucl. Tolet. anno 1561. num. 61. ibi.* [Notificar se ha la acusacion del difunto, &c.] & ita fiscal à los hijos o herederos del difunto, &c.] & ita etiam docet Pegna *ubi supra*, cui addendus est Decianus in *tract. crim. lib. 5. cap. 57. n. 8.* qui filij & heredes non tenentur per se comparere, sed sufficit si per procuratorem compareant, ut notat Simanca in *causol. instr. tit. 43. num. 3.* Imò ego puto contra Rojas *singul. 39.* quod quilibet è populo volens defendere hereticum defunctum, admittendus sit, neque ob id dici potest hereticorum defensor, & ita docet Gundisalvus de *heresi quest. 12. n. 9.* Simanca in *enchir. tit. 62. n. 8.* & alij *ubi supra.*

3. Adver